

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v očno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10— K
pol leta 5— "
četrt leta 2-50 "
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Črtani § 45. in še nekaj.

Okrajne učiteljske konference bodo odslej — kakor je sklenil c. kr. dež. šolski svet — menda le vsako tretje leto — vkljub § 45., ki ukazuje, da mora biti v vsakem okraju najmanj po ena konferenca na leto.

Ugibali smo to in ono, zakaj so klerikalni mogotci tako ukrenili. Eni so trdili, da konference preveč stanejo in da bodo denar rajši obrnili za Lampetovo elektriko, ki bi bolj razsvetlila naše ljudstvo nego šola. Ako kje, je seveda treba štediti pri šolstvu! Drugi pa so trdili, da se klerikalci grozno boje šole in izkušajo zaradi tega kar najbolj mogoče ovirati njen razvoj.

Dasi je verjetno prvo in drugo, vendar niti prvi niti drugi niso uganili pravega. Šele sedaj se je razvedelo, da so sistirali ravno letos konference edino le zaradi dveh novih nadzornikov.

Ker so dobro vedeli, kake »strokovnjake« so predlagali, je bilo treba pač tudi ukreniti, da pridejo tem manj pred zbrano učiteljstvo, ki bi glede strokovnega znanja obračunalo z njima. Konferenca je nekak izpit za nadzornike, in tega sta se zbala Simo in Štrukelj, ter sta milo prosila klerikalne kolovodje, naj njima na ljubo sistirajo vsaj letošnje konference.

Ampak nervozni Simon in naduti Štrukelj pa naj se le pridno pripravljata, zakaj do pičice bomo pretehtali in precegnili njiju znanost in zmožnost. Simon — une persone modeste an delà de toute expression — je bil od partedskega nadzorništva tako upehan, da je moral takoj na daljši dopust; Štrukelj — il est celebre par son savoir — je učenost samo povohal. To ga je tako omamilo, da je vegetiral na pripravnici. Toda čemu študiranje! Saj ga še v Ameriki ne zahtevajo! Da si le dovoli natrpan s klerikalnim prepričanjem, pa si že tudi dovolj usposobljen za tako mesto. Da, res! Je pač uboštvo v klerikalnem taboru!

Letos so nagnali nekaj brihtnih skupaj v Ljubljano, da tam pod devizo meščanskega tečaja ubijajo čas — a nara-

ščaja le ne bo. Kako pa tudi! Ljudje, ki jim je mari le zlata skleda, se ne bodo nikdar resno brigali za učenje. Njihova edina skrb je zlata skleda. — Drugič pa tudi ljudje, ki menjavajo svoje mišljenje, sami jasno dokazujejo, da v njihovi glavi ni vse v redu in da se vse njih mišljenje koncentrira edino le okrog zlate skleda. Zato ni nič čudnega, če so tudi preko § 45. potegnili črto!

Ob tej priliki se nam zdi potrebno povedati, kako je prišel Štrukelj do nadzorniškega mesta. Naučni minister Husarek ga na noben način ni hotel imenovati. Turk je bil kot nadzornik tako dobro zapisan, da je hotel minister njegovo imenovanje obnoviti. To je tudi pl. Husarek povedal dr. Šusteršiču, ko je prišel ta k njemu posredovati za Štruklja. Ko je bilo vse Šusteršičevo prigovarjanje zaman, in je minister še vedno vztrajal na tem, da ni nobenega povoda, da bi Turk ne bil več nadzornik, je izpregovoril dr. Šusteršič take besede: »Ekselencija! Lahko imenujete Turka. Ampak ako storite to in prezrete Štruklja, potem naj vlada ne računa na naše glasove!«

Tega noža, ki ga je deželni glavar kranjski in zaupnik krone nastavil na grlo avstrijskemu naučnemu ministru, se je poslednji tako ustrašil, da je žrtvoval izbornu kvalificiranega Turka političnemu petelinu in pedagoškemu abecedarju Štruklju. Štrukelj je torej tista cena, ki so se zanjo klerikalci udinjali vladi.

Pa povejte, ako mi res tako!

Vzgajajmo varčen zarod!

K temu geslu sem stavil o priliki binokosnega zborovanja delegatov sloven. štaj. učit. Zveze predlog, pri katerega utemeljevanju sem se skliceval na članek, ki sem ga objavil v Koledarčku Učiteljske in gospodarske kreditne zadruge v Celju za leto 1913. Ker pa je pri tej priliki mnogo tovarišev izjavilo, da tega koledarčka ne poznajo (vkljub temu, da se je brezplačno razposlal na vse slov. šole štajerske v toliko izvodih, kolikor je na-

dotični šoli učnih oseb), dovoljujem si ta članek objaviti še tukaj. Mogoče, da le pade kako zrnce na rodovitna tla.

Vzgajajmo varčen zarod! Vsak otrok naj bi imel svojo hranilno vlogo. Učitelj, ne utruji se pri stremljenju za tem načelom! Nagovarjaj otroke, da ti znašajo svoje prihranke, ki so jih pridobili kot denarna darila, napitnino, zaslužek, nagrado ali na kak drug pošten način. Čebelica jim bodi vzor: Če prinašajo po vinarjih, nič ne de. Ni odvisno od tega, koliko otroci na stran devajo, ampak gre predvsem zato, očuvati jih, da niti enega vinarja lahkomišelnost ne potratijo.

Najnižja hranilna vloga je 1 K. Prva na hranilno knjižico naložena kronica je lahko za otroka temelj njegovi poznejši sreči.

Neverjetno velika vsota narodnega kapitala se bo naložila na obresti, če se cenjeni tovariši, cenjene tovarišice, le malo pobrigate. Računajmo! Okroglo 600 nas je pri Zvezi. Vsak naj povprečno nagne le enega otroka, da naloži povprečno letnih 10 K. To je na leto 6000 K, v desetih letih 60.000 K naloženega denarja. Ako vsak nabere letnih 50 K prihrankov, je pa to v desetih letih 300.000 K.

Mnogo otrok že ima svojo hranilno knjižico pri domačem denarnem zavodu. Dobro! Toda nove vloge nalagajte tudi pri »Učiteljski gospodarski in kreditni zadrugi v Celju«. Poslovanje je enostavno. Čim se nabere več denarja, ga pošljete po položnici na zadrugo, na dopisnici pa naznanite imena vlagateljev in visokost vlog. Čez nekaj dni se ti dostavijo knjižice. Tako se ponavlja.

Nalaganje pri Zadrugi namesto pri domačem denarnem zavodu je za otroka v enem oziru boljše. Izkušnja namreč uči, da se češče zgode slučaj, da otrok po vinarjih znaša, da naloži pri denarnem zavodu prvo hranilno vlogo, a kmalu pride brezskrbna mati, pa vzdigne ves prihranek. Pri naši Zadrugi bi šlo to težje.

Tovariši, tovarišice, prečitajte in uvažujte te vrstice!

Franc Brinar.

Dostavek uredništva: Z isto pravico, kakor priporoča tovariš Brinar celjsko Zadrugo, smemo priporočati starejši svoj

denarni zavod — Hranilnico in posojilnico Učiteljskega konvikta v Ljubljani. V tem pogledu moramo pač puščati učiteljstvu svobodne roke in ne smemo prezirati ali celo zapostavljati tega, kar je že dolgo naše. Mi smo bili že od vsega početka proti cepljenju slabih svojih materialnih sil in smo še danes istega mnenja.

Bolgarsko-srbski spor med učenjaki.

Belgrad, 10. junija 1913.

Srbska kraljevska akademija znanosti in umetnosti v Belgradu razpošilja to-le izjavo:

»Bolgarska akademija znanosti je poslala vsem slovanskim akademijam deklaracijo, v kateri protestuje proti delovanju srbskih političkih in vojaških oblasti v Makedoniji.

Ona obtožuje te oblasti, da ne spoštujejo narodnih čustev makedonskih Slovanov, ki so po njenem mišljenju čisti in nesporni Bolgari, istočasno pa napada srbsko vlado zaradi njenega stališča v vprašanju političke bodočnosti zapadne Makedonije.

Srbska kraljevska akademija znanosti in umetnosti ne more ostaviti te deklaracije brez odgovora. Ona nima namena, da po zgledu bolgarske akademije brani z bolj ali manj znanstvenimi razlogi političke tendence svoje vlade in da v tem trenutku političkega nesoglasja med Srbijo in Bolgarsko pričenja z bolgarsko akademijo kako znanstveno diskusijo, ki bi sedaj manj, kakor kdaj prej mogla biti objektivna.

Toda srbska akademija ne more, vztrajajoč strogo na svojem znanstvenem stališču in uvažujoč samo interese one zveze, ki se je v zadnjem času zasnova med slovanskimi akademijami, ne da bi protestirala proti poizkusu bolgarske akademije, da bi to zvezo takoj pri njenem prvem koraku zapletla v razpravljanje političkih vprašanj.

Ako bi bila bolgarska akademija predlagala ostalim slovanskim akademijam,

LISTEK.

† Emil Hojak.

Nepričakovano je usahnilo mlado življenje v vrstah našega stanu. Življenje, polno upov in nad. Bitje v najlepšem cvetu mladosti, spoštovano in priljubljeno od vseh, je odšlo v mrzlo naročje svoje matere — zemlje, in kdor je poznal zdravo osebo lepe in krepke postave, je slehrega presenetila vest, da je v noči od 30. na 31. maja nagloma izdihnil svojo dušo — od kapi zadet — mlad, komaj 25 let star mladenič, tovariš Emil Hojak. Pokojnik je bil priden, vesten in delaven učitelj, ki se je čedalje bolj izpopolnjeval in izobraževal. Poln je bil tudi lepih lastnosti, radi katerih se je vsem prikupil. S svojo vljudnostjo, prijaznostjo in veseljem značjem si je znal pridobiti srce vsakega, s katerim je občeval. V družbi je bil vselej zabaven, trezno vesel med veselimi. Prepeval je rad pesmi, skladal in spesnil je več takih, ki jih je poslej večidel priobčeval v raznih listih, kakor v »Slovanu« in dr. — Najrajši in čestokrat se je veselega srca zabaval v družbi med svojimi kolegi, ki jim je bil priljubljen zaradi svoje kolegijskosti. — Pa tudi resen, stvaren in objektivni je v govoru,

kadar je bilo treba. — Saj ni čuda potem, da je slehrega, ki je poznal to osebo — toliko bolj potrla vest o njegovih nagli smrti in vsak si domišlja, da tovariš Emil živi še kje med živimi. —

Služboval je šele drugo leto v Levpi v gorški okraju. S prihodnjim šolskim letom bi bil na lastno željo premeščen v svoj rojstni kraj in v jesenskem trminu bi prebil izpit učne usposobljenosti. Imel je načrtano lepo bodočnost — a usoda mu je načrte prekrizala — in bodočnost je padla z njim v hladno jamico.

Njegovega pogreba dne 2. junija t. l. se je udeležilo vzlic delavniku mnogo domačega občinstva, dokaz, kako spoštovan in čislán je bil pokojnik pri domačih ljudeh. — Na čelu izpreveda je korakala šol. mladina.

Prišlo je okrog 32 tovarišev in tovarišic izkazati mu poslednjo čast. V imenu teh se je poslovil od njega tovariš A. Vrč, nadučitelj v Kanalu. Pred hišo žalosti, v cerkvi in na pokopališču so mu peli domači pevci in učitelji-tovariši srce pretresujoče žalostinke, ob katerih tožnih zvokih je zalesketalo veliko solz med navzoči.

Krsta je padla, in grude glas je tožno in zamolklo odmeval v pozdrav. Nato so se spremlevalci razšli, potolaženi z zavestjo, da smo dostojno počastili pokoj-

nikov spomin in da se z njim nad zvezdami vnovič snidemo.

Čast Tvojemu spominu!

O Emilu Hojaku smo prejeli z druge strani še te-le vrste:

Kadarkoli sem Te pogledal sem se vzradostil: vendar eden, ki nam že lice priča, da nam bo pel o zdravju, vendar eden izmed onih redkih rojenih pesnikov, ki jim vse sile prevar in spoznanj ne morejo ukrasti rdečice in zdravja lic.

Pa je prišla vest, da si se nenadoma poslovil. Zadel me je tem bolj, ker je bila suha in brez vsakega priznanja, kot bi izgubili s Teboj le človeka.

Zapuščina po Tebi je majhna, zakaj še mlad si odšel. A kar si zapustil, zadostuje, da Ti ohrani ime.

Stal si na križpoti:

Oj, oblaki nad vrhovi
in v oblakih vi gradovi,
kam?

Sam si si vedel odgovor: stopil si k oknu in zaukal v svet.

Komaj si se okrenil, si pogledal smrti v obraz.

Mir s Teboj tovariš! V svojem spominu Te ohranim močnega in velikega. Zakaj zmagala Te je tista velika, mogočna smrt — niso Te ubili pritlikavi ljudje.

J. Ribičič.

Socialna Matica.

Spisi Socialne Matice za l. 1913. izidejo koncem tekočega poletja ali začetkom novega šolskega leta, in sicer:

1. Dr. Karl Slanc: Zadruga.
2. Dr. Ivan Žmavec: Ozdravljenje socialnega življenja.
3. Prof. Ferd. Seidl: Geološki izprehodi.
4. Dr. Fran Ilešič: Jugoslovansko vprašanje.
5. Dr. Ferd. plem. Šišič: Politiška zgodovina Hrvatov od l. 1867. do danes.

Poslednje imenovani spis izide v hrvaščini. Samo po sebi se razume, da dobe člani kakor pri Matici Slovenski in drugod običajno ta izdaja za svojo članarino in jim ne bo treba spisov še posebe plačevati. To je potrebno omeniti, ker smo dobili nemalo vprašanj, je li se izdaja plačujejo posebe poleg članarine.

Dotičniki, ki so plačali članarino za Prosvedno knjižnico, se smatrajo za člane Socialne Matice ter dobe njena izdaja za to leto, ne da bi jim potreba še posebe plačevati udnino. To smo v dogovoru z založništvom Prosvedne knjižnice ukrenili, da naročniki tega podjetja, ki je zamrlo v kali, ne bodo oškodovani. — Doslej je priglasenih nad 300 članov, k tem se prišteje nad 150 dosedanjih naročnikov Pro-

naj se v Makedoniji organizirajo skupne znanstvene ekspedicije, ki bi naj brez vsake politične tendence, v zgolj znanstvenem interesu zbirale material za rešitev spornih etnografskih vprašanj o makedonskih Slovanih, bi se srbska akademija čisto gotovo ne odtegovala od tega skupnega znanstvenega dela.

Namesto tega pa bolgarska akademija poziva slovanske akademije, naj v imenu etnografske pravice, kakor jo specialno pojmujejo Bolgari, obsodijo politično postopanje srbske vlade in srbskih oblasti.

Ne ozirajoč se na to, da govori bolgarska akademija o tem postopanju na podlagi nepotrjenih časnikarskih in drugih poročil, se srbska kraljevska akademija omejuje na izjavo, da ne more biti naloga takšnih znanstvenih korporacij, kakršne so slovanske akademije, da bi presojale politično postopanje kakršnekoli vlade, marveč, da so zvezo slovanskih akademij njeni ustanovitelji zamislili kot čisto znanstveno organizacijo, a ne kot nekako razsodišče, pred katerim bi se naj razpravljali spori med posameznimi slovanskimi državami.

Naše stališče o tem vprašanju je tako: o političnih vprašanjih naj razpravljajo in razsodijo politiki, znanstveniki in učenjaki pa se naj v te posle ne vmešavajo.

Kako si znajo na Koroškem pomagati!

V Klobasnici je šel jeseni minulega leta nadučitelj Zenkl v pokoj. Dež. šolski svet je namestil neko suplentino ter razpisal nadučiteljsko mesto. Zahtevali so znanje slovenščine. Za mesto so prosili trije učitelji, med temi dva Slovence, ki imata izpit iz slovenščine. Ta dva bi morala priti torej v pošte — a pri enaki kvalifikaciji odločujejo službena leta. V tem slučaju bi bil torej imenovan Slovenec, ki ima izpit iz slovenščine in je tudi drugače sposobnejši zaradi svojega znanja v sadjarstvu.

To pa se ne sme zgoditi. Volksratova želja je, da nadučiteljem v Klobasnici postane šolski vodja J. Fleist iz Kasaz, ki je nemškutar, da bi pomagal na noge obnemogliemu nemškutarstvu. Ker pa ta nima izpita, bi ne mogel priti v pošte. Da se pa vendarle ukrene nekako, se je sklenilo imenovanje nadučitelja zavleči tako dolgo, dokler Fleist ne napravi izpita iz slovenščine, kar se zgodi prej ko ne v jeseni.

Mi pa smo radovedni, kdaj bo konec teh nekorektnosti in krivičnosti, in kdaj nehata deželni šolski svet in dež. šolski nadzornik Benda biti dninarja »Volksrata«?

Dokler bomo imeli tako vlado in tako svoje parlamentarno zastopstvo na Dunaju — nikoli!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Jubilejski koncert naše »Zaveze«.

Skupna pevska vaja za jubilejski koncert se je vršila na binkoštni torek v pevski dvorani »Glasbene Matice« v Ljubljani. Pevska vaja je trajala jutraj od 9. do 12. ure, popoldne pa od 2. do 4. ure. K sodelovanju jubilejskega koncerta se je prijavilo 30 sopranov, 20 altov, 30 tenorjev in 60 basov. Je to sicer lep pevski zbor, a za ogromno in skrbno delo, ki ga je imel koncertni odsek, še davno zlasti število sopranov in altov ne odgovarja bogatemu pevskemu materialu, ki ga ima učiteljsvo v svojih stanovskih vrstah po

vseh slovenskih pokrajinah. Od vseh 140 priglancev se je udeležilo pevske vaje 82 pevk in pevcev. Nekateri priglasci s Stajerskega so opravili svojo odsotnost, ker so imeli ta dan že pouk. Istotako se je vzelo na znanje opravičenje Tržačanov, ker so imeli prav tedaj v Trstu nekateri mnogo opravka ob priliki koncerta ljubljanske »Glasbene Matice«, vrh tega bi jih vožnja k naši skupni pevski vaji vendarle preveč stala.

Binkoštna pevska vaja je uspela nad vse pričakovanje prav dobro. Pevodstvo je v srečnih rokah večjega in neutrudljivega ljubljanskega učitelja Frana Marolta. Večina je prestudirala vse skladbe, ki so določene za koncert, prav natančno že doma. Koroške in slovenske narodne pesmi so se peče po navodilu sestaviljev O. Deva in J. Zirovnika; navzoča skladatelj E. Adamič in F. Juvanec pa sta izrekla na željo pevovodje svoje strokovnjaško mnenje, kako naj bi se proizvajali njihovi skladbi.

Za jubilejski koncert je obljubila svoje sodelovanje odlična koncertna pevka gospa Mira Costaperaria-Devova iz Trsta, naša bivša koleginja. Pogajanja pa se vrše ravnokar z dvema gospodoma, da prevzameta solo točki na klavirju, oziroma na gosli. Najkasneje do 15. julija t. l. dopošljejo vsi ti sodelovalci natančen vzpored proizvajajočih skladb.

Okrajni društveni predstavniki in pevovodje naj poskrbe, da bo v vsakem okraju do koncertnega nastopa vsaj še po ena okrajna pevska vaja. Kjer pa je v enem okraju premalo glasov, tam naj se združita k taki pevski vaji po dva okraja.

Vsi priglasci pevci in pevke, ki reflektirajo ob jubilejskih dneh na pristo stanovanje, ga dobe brezplačno po posredovanju pevskega odseka, za kar se je treba zgledati reflektantom najkasneje do 1. avgusta t. l.

Na željo pevskega odseka se je prelozilo jubilejsko zborovanje na 6. in 7. september. V mesecu avgustu so navadno ljubljanci na letoviščih, avgustovo vroče vreme pa neugodno vpliva tako na pevce, kakor na dober obisk občinstva.

Koncert se vrši neprekinjeno v Ljubljani v »Narodnem domu« dne 6. septembra ob 8. uri zvečer. Generalna pevska vaja se vrši isti dan popoldne od 9. do 11. ure, popoldne pa od 2. do 3. ure.

Pevke naj pridejo h koncertu po možnosti v belih, pevci pa v črnih oblekah. Pevk v mešanem zboru je na vsak način premalo. Če ve kdo za kakšno sopranistino ali altistino, ki se h koncertnemu sodelovanju še ni prijavila, naj jo pregovori, naj se nemudoma prikladi.

Vsi oni pevci in pevke, ki so kakorkoli zadržani priti h koncertu, pa so dobili note v naštudiranje skladb, naj doposlane jim note čimprej vrnejo glavnemu pevovodji Franu Maroltu, učitelju v Ljubljani (Mestni trg).

Važnejše stvari ali morebitne izpremembe v koncertnem programu se bodo objavljale v »Učit. Tovarišu«, na kar se zlasti pevke in pevce že sedaj opozarja!

Pevski odsek.

Kranjsko.

Občni zbor učiteljskega društva za Radoviški okraj se vrši dne 21. t. m. ob 3. uri popoldne na Jesenicah restavracija Schrey. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Društvo učiteljev in šolskih prijateljev za okraj logaški je zborovalo dne 5. junija t. l. na Blokah. Dasi leži ta kraj prav na periferiji našega šolskega okraja, vendar je bil letošnji občni zbor tako številno obiskan, kot že leta in leta ne. To zborovanje je zopet pokazalo, da vkljub vsemu pritisku in preganjanju ne klone napredno učiteljsvo tilnika, in tako je

Tem potom prosimo vse one poverjenike, ki nam doslej še niso poslali nobenega poročila o svojem delovanju in o nabranih članih, da to nemudoma store.

Istotako prosimo poverjenike, da nam blagovolijo naznaniti za važnejše kraje, kjer še nismo zastopani, priprave agilne osebe, ki bi prevzele naše poverništvo.

Knjižni program za leto 1914. bo priobčen poverjenikom, še preden izide letošnje izdanje. Vsekakor pa opozarjamo že sedaj, da bo knjižni program za prihodnje leto že daleč nadkriljeval sedanjega začetniškega ter da bo pričel ureničevati že dolgo gojeno željo slovanskega razumnika po čitavi znanstvene vsebine, zlasti gospodarske, sociološke, znanstveno-politiške, filozofske itd.

Člani Socialne Matice dobe 20% popust pri naročninah »Vede«, i. s. tako, da se računa popust vsem, ki se naroči na »Vedo« od 1. majnika naprej, in z novim letom vsem članom Socialne Matice brez izjeme.

Poverjeniki z nad 10 člani so članarine oproščeni.

Odbor Socialne Matice.

prav! Čim huje bo pokal klerikalni bič po naših hrbtih, tem tesneje se oklepajmo svoje organizacije! Le v sebi samem in med svojimi iščimo rešitve in spasa — pa nikjer drugod! — Na zborovanju je predaval tovariš Miha Kabaj iz Begunj o temi: »Umno čebelarstvo važna panoga kmetijstva.« Njegov strokovnjaški referat je bil vseskozi poudčen in zanimiv. Hvala mu za njegovo požrtvovalnost.

Izvolil se je stari odbor, samo namesto odstopivšega tov. Schullerja je bil izvoljen tov. Jug iz Blok. Delegatom so bili izvoljeni sledeči tovariši, oziroma tovarišice: Karel Stravs iz Hotedršice, Pavel Podobnikar iz Rovt, Leopold Punčuh iz Gor. Logatca, Mirko Fegic iz Plavnice, Adolf Harmelj iz Cerknice, Stenovec Ivan od Sv. Vida nad Cerknico, Sušteršič Marija od sv. Duha nad Blokami.

Nato je predsednik tov. Punčuh zaključil lepo uspelo zborovanje, poudarjal joč važnost stanovske organizacije. Z veseljem smo vzeli na znanje njegovo izjavo, da društvo ne peša, temveč raste in cvete. Naše vrste se čistijo — največji rogovileži so presedlali, v društvu pa ostajajo sami kristal-značaji, ki vkljub vsem viharjem vztrajajo.

Skupno kosilo smo imeli pri g. Modicu v Novi vasi. Bili smo izredno, dobro postreženi, za kar bodi velespoštovani rodovini izrečena najtoplejša zahvala. Tudi smo dolžni hvaliti tov. Jugu, saj je največ njegova zasluga, da smo imeli toliko užitka od tega dne. Vračali smo se proti večeru vsak na svoj dom s sladko zavestjo, da smo storili svojo sveto dolžnost. Mimogrede bodi omenjeno, da se nam je izgubil na poti od Rakeka proti Blokam en tovariš. Vse iskanje je bilo zaman. Tudi na Blokah ga ni bilo. Bog ve, če ni kam zašel!

Štajersko.

Konjiško učiteljsko društvo je prvotno nameravalo tokratno zborovanje združiti s kakim izletom, a z ozirom na važnost zborovanja in zaradi tega želeče polnoštevilne udeležbe se je izlet opustil ter se je dne 5. junija t. l. zborovalo v središču okraja — v Konjicah. — Kakor že po navadi, je bila udeležba tudi tokrat hvalevredna. — Po predsedniškem pozdravu ter prečitani in odobrenju zadnjega zapisnika je predsednik Schell natanko poročal o dne 12. m. m. se vršecem delegacijskem zborovanju Zveze v Celju. V zadevi akcije za izboljšanje naših gnotnih razmer se je v konj. učit. društvu izprožilo več predlogov, od katerih so se nekateri zaradi nujnosti poslali naravnost vsem spodnještajerskim učiteljskim društvom, drugi so se predložili v obravnavo delegacijskemu zborovanju Zveze; zaradi teh predlogov pa je neupravičeno sumničiti, da izhajajo zahrbtni napadi na Zvezo od kakega člana konj. učit. društva in lahko s mirno vestjo izjavljamo, da ne izvirajo ti napadi od tod. — Kot delegata za letošnje glavno skupščino Zaveze, ki se vrši 6. in 7. septembra t. l. v Ljubljani, sta bila izvoljena tovariša Schell in Keržič, kot namestnik pa Golež. — Nadaljnji pogovori so se tikali okrajne učiteljske konference v Konjicah. — Povabilu za pristop konj. kmetijskih podružnic se je odzvalo 20 tovarišev. — Sklenilo se je zbrati gradivo za domoznanstvo konjiškega okraja, k čemer naj pripomore učiteljsvo vsake šole za svoj okoliš in če mogoče, bo se spravila ta tema prihodnje leto na dnevni red okrajne učiteljske konference. Tovariš Bregant je priporočal sodelovanje učiteljsva pri planinskih društvih. Na predsednikovo vzbudbo se je pričelo z zbiranjem za okrajni učiteljski sklad, v kateri namen se je nabrala po zborovanju pri skupnem obedu v Narodnem domu precejšnja vsota. — Če ne prej, na veselo snidenje na prihodnji okrajni učiteljski konferenci!

F. B. Šaleško učit. društvo je zborovalo dne 1. junija t. l. v Soštanju. Ta dan je priredilo semkaj Celjsko učit. društvo svoj majniški izlet, pa tudi nekaj tovarišev in tovarišic iz Vranskega in Slovenjgorskega učiteljskega društva je prihitelo v prijatni Soštanj, kjer smo si po dolgem času segli veseli zopet v roke. Bil je to pravi bratski sestanek, ki nam ostane v prijetnem spominu. — Oh 10. uri dop. smo se podali v veliko dvorano pri Rajsterju, kjer je predsednik domačega učiteljskega društva, tov. Koropec, otvoril zborovanje, srčno pozdravil vse navzoče ter izrazil veselje nad lepo udeležbo. Z radostjo v srcu je poudarjal nadalje, da je zavela v zadnjem času med domačimi in sosednimi učiteljskimi društvimi bratska vzajemnost in harmonija ter želi iskreno, da bi se ta bratska ljubav krepila med nami ter živela i v bodoče. — Nato je pozdravil še posebno g. ravnatelja H. Schreinerja, ki se je radevolje odzval našemu vabilu ter prišel predavat o temi: »Lažnivost v ljudski šoli.« V dve uri trajajočem zanimivem in poljudnem govoru nam je gospod ravnatelj orisal laž ter njene vrste

in podal par sredstev, s katerimi jo zatiramo v šoli. Navzoči so poslušali z velikim zanimanjem. Da nam je gospod predavatelj govoril iz srca, je pričalo burno ploskanje ob sklepu govora. Tov. Koropec se mu je za njegovo požrtvovalnost in naklonjenost napram učit. društvom iskreno zahvalil ter želi, da bi ga še večkrat videli v naši sredini. — Po skupnem obedu v spodnji dvorani, smo priredili majhen izlet v bližnjo okolico. Razvila se je domača, živahna zabava, ki jo je posebno povečal naš humorist tov. Košutnik, s svojim šaljivim podajanjem.

Učiteljsko društvo za pol. okraj Ljutomer je imelo svoj izredni občni zbor v četrtek, dne 5. junija, v Radincih. Zbralo se je ob lepem vremenu 31 članov in dva gosta tov. Kovačec in gospa od Sv. Andraža. — Po obravnavi običajnega dnevnega reda smo poslušali predavanje gđe. Bernardove o njenem potovanju v Švico. Potopiši brez skioptikona so nevhvaležna naloga, ker ni lahko poslušalca tako zainteresirati, da za dlje časa pazljivo posluša in si stvarja primerne slike. Gđe. Bernardovi pa se je to imenitno posrečilo. Način opisovanja, lep jezik in — izrazito čitanje gđe. Zencovicheve — vse troje je sililo k pazljivemu poslušanju in menda ni bilo nobenega, ki si ne bi bil želel gledati na lastne oči teh krasnih gorskih krajev in mest. S tem pa je bil dosežen namen predavanja. Zanimanja imamo dosti, volje tudi, treba nam je samo še — regulacije. Izraženi želji, naj se priobči referat v »Učit. Tov.« gđe. predavateljica gotovo rada ustreže. O delegacijskem zborovanju Zveze nam je poročal tov. A. Lah. Na dnevnem redu je bila nadalje točka: »Izprememba pravil«. Izredni občni zbor je sklenil pridržati staro besedilo, vendar pa je tolačiti preporno točko § 12. tako, da se sme sklicati občni zbor enkrat v letu, kadarkoli. Delegatom za Zavezino zborovanje so se volili tov. Tomažič iz Mavčič, namestnikom pa tov. Cvetko in Lah. Glede enotnega postopanja pri telovadbi, predlaga tov. Cvetko, da se naprosi tov. Velmarja, ki naj nam na enem prihodnjih zborovanj poroča o tem. Ker imamo uradno konferenco 9. avgusta, društvo v juliju ne bo zborovalo; sicer pa se je dalo odboru na prosto, sklicati po potrebi tudi v juliju zborovanje.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo je zborovalo dne 5. junija t. l. v Poličanah v lepo okrašenih šoli. Zbralo se je kaj lepo število članov in nekaj gostov. Prav prijazno pozdravi predsednik Jos. Sabati, predavateljica tov. Bl. Jurka, istotako tov. Jos. Dobnika, ko gosta, ki prihaja k nam s Ponikve, če le količkaj mu v to razmere pripuščajo. Le ta je prinesel s sabo pozdrave šmarsko-rogaškega učiteljsva. Istotako se prečita pozdrav, ki ga nam je poslalo konjiško učit. društvo. Njegovega nasvetu, da bodoče leto priredimo nekam svoje skupno izletno zborovanje, pritrdimo v polni meri. — Mariborskemu učit. društvu se k 40letnemu jubilejnemu slavlju brzozavnim potom čestita. — Vzame se na znanje, da sta pristopila društvu gospa M. Jankovič in tov. Bož. Gselman. Zavezi se k jubilejskemu slavlju dovoli prispevek v znesku 10 K. Reši se še nekaj drugih dopisov v njih smislu. — Na to poroča Blaž Jurko: »Izbira žene, velevažen trenotek v učiteljevem življenju.« Vsakomur se je naslov predavanja pač zdel malo čuden; če se pa pomisli važnost tega vprašanja s socialnega stališča, dobi stvar drugo lice. V gladkih verzih nam je predavatelj označil značaj soproge, gospe in žene; izjavjal, da spremi soproga moža do smrti, gospa do groba, žena pa s svojim spominom čez grob. Zato, učitelj, ne išči si soproge niti gospe; vzemi si ženo! Burno ploskanje je plačalo originalno predavanje.

Delegat Boštjan Krotky je poročal o Zvezinem zborovanju v Celju; delegatom Zavezi pa se je izvolil tov. Ljudevit Vari, učitelj v Poličanah; namestnikom pa Krotky Boštjan, učitelj istotam. — Predsednik izpodbuja, da naj se jubilejskega slavlja Zaveze udeleži naše učit. društvo v večjem številu in zaključijo lepo uspelo zborovanje z željo, da se na prihodnjem zborovanju, ki bo 1. četrtek v mesecu novembru, zopet snidemo polnoštevilno.

R.

Književnost in umetnost.

»Glasbena Matica« v Ljubljani javlja tem potom svojim članom, da so društvenikom namenjene muzikalije za leto 1912/13. izšle ravnokar v tisku. Društveniki dobijo letos za članarino 6 K dva zvezka slovenskih izvirnih muzikalij. Prvi zvezek obsega na 19 tiskanih straneh jako lepe tri samospeve za sopran s spremljevanjem klavirja, ki jih je zložil Oskar Dev; Pastirica, Kangleica, Snegulčica. — Drugi zvezek, ki je namenjen slovenskim mladim goslarjem, pa na 11 straneh »Album 25 slovenskih narodnih za gosti prirejenih pesmi s spremljevanjem klavirja«. Delo

svetne knjižnice in 250 narodnoradikalnih starešin, tako da znaša sedanje stanje članov 700, med njimi 12 ustanovnikov.

Dosedanja poverjenišтва Socialne Matice so sledeča:

Gorica: Birs, Učiteljsko društvo, Urbančič.

Pazin: Saša Šantel.

Ljubljana: Ante Beg in odborniki.

Kranj: Dr. Dolar, dr. Marn.

Novo Mesto: Dr. Slanc, dr. Kelemina.

Idrija: Dr. Lončar, Gangl.

Ribnica: Viktor Grčar.

Celje: Dr. Božič, dr. Hrašovec.

Maribor: Dr. Pivko.

Slov. Bistrica: Ottilija Feigl.

Ljutomer: Josip Bankart.

Dunaj: Slovenija.

Radgona: Janez Ev. Štuhec, Križanič.

Trbovlje: Fran Oset.

Trst: odborniki.

Omeniti je, da so nekatera poverjenišтва že doslej razvijala prav živahno delovanje ter nam pridobila mnogo članov; druga delujejo zopet srednje; nad polovico pa nam ni poslala še nobenega poročila.